

N:o 19.

Af herr **K. Schönbeck**, med förslag till ändrad lydelse af § 1
i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871.

I första paragrafen af kongl. förordningen den 9 juni 1871, angående fattigvården, äro de grunder och omständigheter angifna, som lagligen berättiga den enskilde att, utan fattigvårdssamhälles särskilda bestämmelser, erhålla nödtorftig fattigvård. Denna paragraf åberopas också på flera ställen i samma förordning; och vid afdömande af uppkommen tvist emellan två fattigvårdssamhällen om ersättning enligt § 29 för lemnadt understöd åt en person, som eger hemortsrätt inom annat samhälle än det, som beviljat understödet, beror målets utgång, såvida i rätt tid sökt är, uteslutande derpå, om fattigvården lemnats på grund af § 1 eller icke.

Enligt denna paragraf skall nödtorftig fattigvård lemnas, då minderårig eller den, som i följd af ålderdom, kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen att genom arbete förvärfva, hvad till lifvets uppehållande oundgängligen erfordras, saknar egna medel samt vård och underhåll af annan.

Man finner häraf, att lagstiftaren i främsta rummet tänkt på nödstälde minderåriga, och detta med rätta; ty, utom det att desse icke sjelfva kunna i någon mån hafva skuld till sin nödställda belägenhet, äro de, lemnade åt sig sjelfva, väl ändå de mest hjälplöse af alla. Dessutom har måhända äfven den omständigheten tagits med i räkningen, att klokheten bjuder fosterlandsvännen att sörja för det uppväxande släktets vidmagthållande.

Men af paragrafens ordalydelse finner man, att den minderårige för att enligt denna kunna tillerkännas fattigvård, skall icke allenast vara i saknad af egna medel, utan jemväl af vård och underhåll af annan.

Så länge de dömande myndigheterna icke tolkade denna bestämmelse allt för mycket restrictivt, utan ansågo behovet af understöd enligt § 1 vara för handen, då styrkt var, att den, som vården och underhållet ålåge, var till följd af sin fattigdom och ringa inkomst oförmögen att uppfylla dessa sina pligter, kunde paragrafen gerna i oförändradt skick bibehållas. Annorlunda är dock förhållandet numera, då myndigheterna fästa ett så hufvudsakligt afseende å paragrafens bokstafliga ordalydelse, att fall förekommit, som utvisat, att, äfven om en enka är alldeles utblottad på existensmedel och har fem minderåriga barn att försörja, så anses hon likväl icke vara i behof af fattigvård för sig och barnen enligt § 1, då hon icke af ålderdom, kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet eller lyte är till arbete alldeles oförmögen.

Att en sådan tydning af berörda paragraf kan vara fullt riktig och med lagstiftarens mening öfverensstämmande, derom tillåter jag mig här uttala tvifvelsmål, enär högsta domstolen de första åren, efter det 1871 års fattigvårdsförordning trädte i tillämpning, och då intrycket af paragrafens andemening ännu bibehölls i friskt minne, vid mer än ett tillfälle åt densamma gaf en motsatt tydning. Och fullt förvissad känner jag mig derom, att ett sådant tydningssätt, som det under senare åren tillämpade, icke gerna kan anses öfverensstämmande med det ursprungliga syftemålet med fattigvården i riket, att vara ett barmhertighetsverk i stort, ett kärlekens verk af lyckligare lottade till förmån för den arma och ofta lidande nästan.

Enligt mitt förmenande kan emellertid ingen vara i större behof af att komma i åtnjutande af ett sådant kärlekens offer, än en fattig enka med flera barn. Ty för henne blir det icke allenast ett lekamligt lidande att svälta tillsammans med barnen, utan jemväl en den mest tärande sorg att se sig stå i vägen för barnens erhållande af fattigvård, då hon icke sjelf förmår att underhålla dem.

Jag anser därför, att en förändring af ifrågavarande paragraf är numera högst nödig.

Nu kan visserligen häremot invändas, att, enligt § 2, fattigvårdssamhälle eger bestämma de grunder, som böra af fattigvårdsstyrelse iakttagas för beviljande af fattigvård i andra fall än dem, hvilka i § 1 omförmälas. Men i allmänhet öfverlemnas det nog åt styrelsen att äfven fatta beslut härom och dervid iakttaga den största möjliga spar-

samhet med kommunens medel. Dessutom kan icke regresstalan om ersättning för sålunda beviljad understöd föras emot annat fattigvårdssamhälle, inom hvilket understödssökanden möjligen har hemortsrätt. Och den erfarenheten har jag, att fattigvårdsstyrelserna såväl som de respektive samhällena äro högst obenägna att bevilja understöd åt en familj, som egentligen har hemortsrätt inom annan kommun, då hvarje utsigt saknas att utfå ersättning för det lemnade understödet, enär detta icke utgått på grund af § 1. Under sådant förhållande har utan tvifvel mången nyvorden enka med minderåriga barn kommit att rent af lida nöd. Och gent emot en församlings vägran att i sådant fall lemna understöd, torde Konungens befallningshafvande stå magtlös, ehuru det åligger denna myndighet på grund af § 28 landshöfdingeinstruktionen att vaka deröfver, att de behöfvande erhålla vård och det understöd, som omständigheterna påkalla.

Det torde därför vara af vigt, att något tillägg göres till ifrågasvarande paragraf, och detta icke allenast för deras skull, som söka understöd, utan jemväl för att bringa fattigvårdsförordningen i en närmare öfverensstämmelse med nämnda paragraf i landshöfdingeinstruktionen, samt för beredande åt fattigvårdssamhälle af rätt till ersättning på grund af 29 § samma förordning för understöd, som lemnats behöfvande, fast icke ålderstigen eller sjuk, enka, som har barn och som har hemortsrätt inom annat samhälle.

Med stöd af hvad jag sålunda i saken anfört, hemställer jag vördsamt,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att § 1 af kongl. förordningen den 9 juni 1871, angående fattigvården, erhåller följande ändrade lydelse:

Befinnes minderårig, eller enka med minderåriga, obemedlade barn, eller den, som i följd af ålderdom, kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen att genom arbete förvärfva hvad till lifvets uppehållande oundgängligen erfordras, sakna egna medel samt underhåll och vård af annan; då skall nödtorftig fattigvård honom eller henne lemnas.

Stockholm den 16 januari 1894.

Kristian Schönbeck.